

עיתון אישי

תחום הדעת: אזרחות

מהו עיתון אישי?

במשימה זו יתבקשו התלמידים לכתוב עיתון אישי העוסק בסוגיה/בדילמה אזרחית אקטואלית במדינת ישראל בהתאם לתוכנית הלימודים באזרחות ובהתאם לאשכול הנבחר (חטיבה נבחרת למשימות), ובהיבטים השונים המתקשרים לנושאים הנלמדים.

שלבי ביצוע המשימה

המשימה מורכבת מארבעה שלבים:

- שלב 1 – היכרות עם המשימה: הכרת הנדרש במשימה ובשלביה השונים; הכרת הקריטריונים שעל פיהם יוערך התוצר הסופי; צפייה בתוצר לדוגמה.
- שלב 2 – תכנון: תכנון שלבי ביצוע המשימה; בחירה והצגה בראשי פרקים של תוכן הכתבה החדשותית המרכזית; בחירה והצגה בראשי פרקים של תוכן כתבות המשנה; ציון והצגת מושגים; הצגה וסיווג של מקורות; הגשה למורה של ראשי הפרקים, המושגים והמקורות.
- שלב 3 – טיוטה: הרחבת ראשי הפרקים שהוגשו בשלב 2 ועריכת שינויים נדרשים בהתאם להערות המורה בשלב 2; כתיבת תוכן לכתבת "דבר העורך"; הגשה למורה של טיוטת המשימה.
- שלב 4 – הגשה סופית: כתיבה ועריכת שינויים נדרשים בהתאם למשוב המורה בשלב 3 והגשה של התוצר הסופי ומבדק/משוב אישי (רפלקציה).

התוצר

התוצר "עיתון אישי" מחולק לכמה חלקים:

1. כתבה חדשותית מרכזית
2. כתבת משנה
3. "דבר העורך"
4. מושגים
5. מקורות
6. מבדק / משוב אישי (רפלקציה)

פירוט חלקי התוצר "עיתון אישי":

כתבה חדשותית מרכזית

- התלמיד יבחר סוגיה/דילמה אזרחית אקטואלית במדינת ישראל בהתאם לתוכנית הלימודים באזרחות ובהתאם לאשכול הנבחר (חטיבה נבחרת למשימות). סוגיה/ דילמה זו תהיה הבסיס לתוכן כל כתבות העיתון האישי שיכתוב (לאחר שאישר המורה את הנושא שבחר).
- התלמיד יכתוב כותרת ראשית לכתבה החדשותית המרכזית. על כותרת זו לשקף את תוכן הכתבה החדשותית המרכזית ואת האשכול הנבחר.
- התלמיד יכתוב כותרת משנה לכתבה החדשותית המרכזית. על כותרת זו לשקף את הרעיון המרכזי של הכתבה החדשותית המרכזית.
- התלמיד יציג את תוכן הכתבה החדשותית המרכזית באופן ברור, מהימן ומפורט.
- התלמיד יצרף רכיב חזותי לחיזוק הנאמר בכתבה. התלמיד יכתוב הסבר מילולי קצר בנוגע לרכיב חזותי זה: מהו וכיצד הוא קשור בנושא הכתבה החדשותית המרכזית. על הסבר זה להיות בהלימה לתוכן הכתבה החדשותית המרכזית ולאשכול הנבחר. התלמיד יציין את מקורו של הרכיב החזותי (שם היצירה, שם היוצר, היכן פורסמה היצירה).

- התלמיד יציין שני מושגים שונים ורלוונטיים מתחום הדעת ובהתאם לאשכול הנבחר. הרלוונטיים לתוכן הכתבה החדשותית המרכזית (ניתן להשתמש במושג אחד מהחטיבה של המבחן). **הדגישו** את המושגים בגוף הטקסט.
 - התלמיד ישלב ויקשר את המושגים לתוכן הכתבה החדשותית המרכזית.
 - יש לקשר את המושגים למקורות השונים תוך הצגת הרכיבים הרלוונטיים של כל מושג.
 - התלמיד יציג ויסווג שני מקורות רלוונטיים, שונים ומהימנים, מלבד ספר הלימוד, לביסוס תוכן הכתבה החדשותית המרכזית. על אחד מהמקורות להיות מקור אזרחי רשמי - כל מסמך המתפרסם מטעם המדינה - המעודכן ביותר.
 - התלמיד ינמק מדוע לדעתו מקורות אלה מהימנים ורלוונטיים למשימה. התלמיד ישלב את המקורות בכתבה החדשותית המרכזית על ידי הוספת מראי מקום מלאים ומפורטים.
- המלצה: חלק זה יהיה בהיקף של כ-200-400 מילים.

כתבת המשנה

- התלמיד יבחר סוגה לכתבת המשנה שברצונו לכתוב: טור דעה, ריאיון (אמיתי או דמיוני), מכתב למערכת או מדור כללי כלשהו. עם דמות אמיתית אפשר לערוך אך ורק ריאיון אמיתי, בכפוף לכללים האתיים והמשפטיים הנדרשים; ריאיון דמיוני אפשר לערוך עם דמות אמיתית בתנאי שמדובר בדמות שאינה בין החיים כיום.
- התלמיד יכתוב כותרת לכתבת המשנה. על כותרת כתבת המשנה לשקף את נושא הכתבה החדשותית המרכזית, את תוכן כתבת המשנה ואת האשכול הנבחר.
- אם החליט התלמיד לצרף רכיב חזותי (לא חובה), הוא יוודא שרכיב זה מחזק את הנאמר בכתבה. התלמיד יכתוב הסבר מילולי קצר בנוגע לרכיב חזותי זה: מהו וכיצד הוא קשור בנושא כתבת המשנה. התלמיד יציין את מקורו של הרכיב החזותי (שם היוצר, שם היצירה, היכן פורסמה היצירה).
- בכתבת המשנה התלמיד יביא לידי ביטוי את "הקול האישי" שלו ואת נקודת המבט שלו. על תוכן כתבת המשנה להיות כתוב בסוגה שנבחרה, קשור בתוכן הכתבה החדשותית המרכזית, בהלימה לאשכול הנבחר ומוצג באופן ברור, מהימן, מפורט, משכנע ורלוונטי.

- התלמיד יציין מתוכנית הלימודים באזרחות ובהתאם לאשכול הנבחר מושג אחד לפחות, (מושג מהחטיבה הנבחרת למשימות), הרלוונטי לתוכן כתבת המשנה. **הדגישו** את המושג בגוף הטקסט.
- התלמיד ישלב ויקשר את המושג לתוכן כתבת המשנה. יש לקשר את המושג למקור תוך הצגת הרכיבים הרלוונטיים של המושג.
- התלמיד יציג ויסווג מקור אחד לפחות, מלבד ספר הלימוד, מהימן ורלוונטי לביסוס תוכן כתבת המשנה. על מקור זה להיות שונה מהמקורות ששימשו אותו בכתיבת הכתבה החדשותית המרכזית. התלמיד ינמק מדוע לדעתו המקור מהימן ורלוונטי למשימה. התלמיד ישלב את המקור בתוכן כתבת המשנה על ידי הוספת מראי מקום מלאים ומפורטים.
- התלמיד יכתוב בלשונו וברצף הגיוני את כתבת המשנה וישתמש באופן ביקורתי ואחראי בכלי בינה מלאכותית (לאחר שאימת ועיבד את המידע שהתקבל).

המלצה: חלק זה יהיה בהיקף של כ-200-400 מילים.

(יש להתבסס על מאמרים ועל כתבות חדשותיות מ-4 השנים האחרונות, ומקור אזרחי רשמי - כל מסמך המתפרסם מטעם המדינה - העדכני ביותר. ויקיפדיה/המכלול וכיוצ"ב לא נחשבים למקורות. כן ניתן להיכנס לערך בויקיפדיה על מנת למצוא בו המלצות קריאה והפניות למקורות)

"דבר העורך"

"דבר העורך" מאפשר לתלמיד להביע את עמדתו ולהשפיע על הקוראים.

- התלמיד יקרא שוב את תוכן הכתבה החדשותית המרכזית ואת תוכן כתבת שמשנה שכתב ויגבש תובנה אישית בנוגע לנושא.
- התלמיד יכתוב כותרת לכתבת "דבר העורך". על כותרת "דבר העורך" לשקף את תוכן העיתון כולו ואת האשכול הנבחר.
- בתוכן "דבר העורך" על התלמיד להתייחס לכל המידע/העמדות/התובנות/ שהוצגו בכתבה החדשותית המרכזית ובכתבת המשנה וכמו כן לתובנה האישית שגיבש.

- התלמיד יציין מושג/ערך רלוונטי אחד מתוכנית הלימודים באזרחות, שעזר לו לגבש את התובנה האישית, ויסביר כיצד מושג/ערך זה רלוונטי לסוגיה/לדילמה, וכיצד הוא עזר לו לגבש את התובנה האישית.
 - התלמיד יסביר את ההשלכות השונות תובנה האישית שהציג.
 - התלמיד יכתוב בלשונו את "דבר העורך" באופן ברור, שלם, מהימן, מפורט ובהלימה לאשכול הנבחר.
- התלמיד יוכל לערוך את החלק הזה החל בשלב 3.
- המלצה: חלק זה יהיה בהיקף של כ-250-450 מילים.

מושגים

- התלמיד יציין **שלושה מושגים** שונים לפחות הרלוונטיים מתוכנית הלימודים באזרחות ובהתאם לאשכול הנבחר.
- התלמיד יקפיד להדגיש לשלב ולקשר כל מושג לתוכן של הקטע הרלוונטי.
- התלמיד ישלב ויקשר למקורות המידע **שני מושגים לפחות**, הרלוונטיים לתוכן הכתבה החדשותית המרכזית (ניתן להתבסס על מושג אחד בלבד מהחטיבה של המבחן), תוך הצגת הרכיבים הרלוונטיים של כל מושג.
 - התלמיד ישלב ויקשר למקור המידע **מושג אחד לפחות** מהחטיבה הנבחרת למשימות, הרלוונטי לתוכן כתבת המשנה, תוך הצגת הרכיבים הרלוונטיים של כל מושג.
 - התלמיד יקשר מושג/ערך מתוכנית הלימודים באזרחות, לתוכן "דבר העורך", ויסביר כיצד מושג/ערך זה תרם לגיבוש התובנה האישית המוצגת ב"דבר העורך".

מקורות

- התלמיד יבחר למשימה **שלושה מקורות שונים** לפחות, מהימנים ורלוונטיים לחלקי המשימה השונים.

- התלמיד יציג **שני מקורות** לפחות, הרלוונטיים לביסוס תוכן הכתבה החדשותית המרכזית, ול"דבר העורך". על אחד מהמקורות להיות מקור אזורי רשמי - כל מסמך המתפרסם מטעם המדינה - המעודכן ביותר.
- התלמיד יציג **מקור אחד נוסף** לפחות מהימן ורלוונטי לביסוס תוכן כתבת המשנה שכתב (מקור זה יהיה שונה מהמקורות ששימשו אותו בכתבה החדשותית המרכזית).

(יש להתבסס על מאמרים ועל כתבות חדשותיות מ-4 השנים האחרונות, ומקור אזורי רשמי - כל מסמך המתפרסם מטעם המדינה - העדכני ביותר. ויקיפדיה/המכלול וכיוצ"ב לא נחשבים למקורות. כן ניתן להיכנס לערך בוויקיפדיה על מנת למצוא בו המלצות קריאה והפניות למקורות)

מקורות - כללי:

- עבור כל מקור המצורף לרשימת המקורות על התלמיד למלא את כל הסעיפים המוגדרים ברכיב ניהול המקורות ולנמק מדוע לדעתו המקורות מהימנים ורלוונטיים למשימה.
- תוכן שנוצר על ידי בינה מלאכותית לא יתקבל כמקור במשימה. תוכן זה יכול לשמש כלי עזר לאיתור מקורות מהימנים ורלוונטיים. רק המקורות המהימנים והרלוונטיים שהתלמידים יאתרו יכולים לשמש מקורות לכתיבת המשימה.
- לאחר שהתלמיד יגיש את המשימה, ידרג המורה את רמת הרלוונטיות והמהימנות של כל המקורות: גבוהה, בינונית או נמוכה.
- התלמיד ישלב את המקורות בפסקאות הרלוונטיות במשימה על ידי הוספת מראי מקום מלאים ומפורטים.
- מומלץ להימנע מהוספת מראי מקום למקורות שהמורה דירג את הרלוונטיות ו/או המהימנות שלהם ברמה נמוכה.

מבדק/משוב אישי (רפלקציה)

במסגרת ההגשה הסופית של שלב 4, התלמיד יתבקש לערוך שיחה עם בוט, שהיא חלק בלתי נפרד מהמשימה.

שיחה זו תיפתח במערכת רק לאחר שהתלמיד יגיש את עבודתו במסגרת שלב 4. מרגע זה יוקצב לתלמיד פרק זמן של שלוש יממות (72 שעות) להתחיל את ביצוע המבדק/המשוב האישי. בתום פרק הזמן הזה תיחסם בפני התלמיד הגישה לביצוע המבדק/המשוב האישי והוא לא יוכל עוד לבצעו.

הערה: השיחה עם הבוט נערכת בדיבור. יש לוודא מראש שהציוד הנדרש קיים, וכי התלמיד נמצא בסביבה שקטה המאפשרת ביצוע תקין של המבדק/המשוב האישי.

בתחילת השיחה יציג הבוט את עצמו ויסביר את אופן ביצוע המבדק/המשוב האישי. בסיום ההסבר יתבקש התלמיד לאשר שהבין את ההנחיות ושהוא מוכן להתחיל. אישור זה יגרום לפתיחת המבדק/המשוב האישי בפועל.

המבדק מוגבל בזמן (המערכת תידע מראש מהו פרק הזמן המוקצב לו). השיחה תתנהל במבנה של שאלות ותשובות.

השאלות הן בשני תחומים:

- שאלות תוכן – שאלות הקשורות בנושא העבודה שהגיש התלמיד. מטרתן לוודא שהתלמיד הבין והפנים את הרעיונות המרכזיים ולמד את הידע שעליו התבססה העבודה.
- שאלות משוב אישי – שאלות שמטרתן לאפשר לתלמיד לשתף בתחושותיו ובחוויותיו בנוגע לתהליך שעבר: מה למד, באילו קשיים נתקל, באילו אסטרטגיות השתמש וכדומה.

באמצעות שיחה זו נבחנת לא רק איכות התוצר הסופי, אלא גם עומק ההבנה האישית של התלמיד ויכולתו להתבונן באופן ביקורתי ומשמעותי על תהליך הלמידה שעבר.

שימוש בבינה מלאכותית:

אפשר להשתמש בכלי בינה מלאכותית ככלי עזר במשימה, אך חשוב לעשות זאת בצורה מושכלת, ביקורתית ואחראית. שימוש נכון בבינה מלאכותית יכול להעצים את תהליך הלמידה של התלמיד ולסייע לו באיסוף מידע, בסיעור מוחות, בניסוח ראשוני ובארגון הרעיונות. עם זאת, האחריות על איכות העבודה היא של התלמיד בלבד!

כדי להבטיח שהמשימה תהיה איכותית, עצמאית, מקורית ותשקף את תהליך הלמידה של התלמיד, את הידע שרכש ואת התובנות האוטנטיות שלו, על התלמיד להקפיד על ההנחיות האלה:

1. הטקסט של המשימה צריך להיות מנוסח בלשונו, והרעיונות במשימה צריכים להיות כתובים בסדר הגיוני המשקף לכידות רעיונית. על התלמיד לזכור כי מטרת העבודה היא להציג ולהפגין את הידע, ההבנה והיכולת שלו, ולא של כלי הבינה המלאכותית.
2. על התלמיד להשתמש באופן ביקורתי ואחראי בכלי בינה מלאכותית – עליו לעבד את כל המידע שמתקבל מכלי בינה מלאכותית. על התלמיד לאמת תמיד את נכונות המידע באמצעות מקורות מהימנים, לבדוק את המהימנות והרלוונטיות של המקורות שהבינה המלאכותית מציעה, לשפר את הניסוחים ולהתאים אותם לסגנונו האישי ולדרישות המשימה.
3. על התלמיד להקפיד להוסיף מראי מקום מלאים ומפורטים למקורות רלוונטיים ומהימנים במקומות המתאימים לכל אורך המשימה.

חשוב! תוכן שנוצר על ידי בינה מלאכותית לא יתקבל כמקור במשימה. תוכן זה יכול לשמש כלי עזר לאיתור מקורות מהימנים ורלוונטיים. רק המקורות המהימנים והרלוונטיים שהתלמיד יאתר יכולים לשמש מקורות לכתיבת המשימה.

המיומנויות המרכזיות שהתלמידים ירכשו בעת ביצוע המשימה הן:

- אוריינות לשונית
- אוריינות מידע והערכה
- חשיבה ביקורתית
- הכוונה עצמית